

**FRANCESC
SOLER**
**EL SOMRIURE
DELS DOFINS**

Columna

FRANCESC SOLER
EL SOMRIURE
DELS DOFINS

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

PRIMERA EDICIÓ: GÈNER DEL 2023

© FRANCESC SOLER LLAGOSTERA, 2023

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2994-8

DIPÒSIT LEGAL: B. 23.048-2022

FOTOCOMPOSICIÓ: MOELMO

IMPRÈS A CATALUNYA - PRINTED IN CATALONIA

www.columnaedicions.cat

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement. A Grup62 agraiïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autors i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

I

Una casa, una cara i un nom

1977-1981

El principal problema d'escriure la història de la teva pròpia vida és que no està del tot acabada fins que et mors i, per tant, ja no la pots escriure. Sembla un acudit, però no ho és. Per contra, trobar la forma de començar-la és molt més senzill. Em dic Francesc Soler, potser el nom us sonarà, i vaig néixer el 26 d'abril de 1977, el mateix dia que, a Nova York, va inaugurar-se la discoteca Studio 54. El part va anar bé. La mare sempre explica que, quan va trencar aigües, estava sola a casa i que va esperar que el pare arribés del taller per anar cap a Vic, on vaig néixer dues hores després. Ella, de fet, no se'n va ni adonar perquè l'havien adormida. O sigui que quan es va despertar, al cap d'unes hores, em va trobar allà al seu costat.

Tots els del futbol, amb les seves dones, van venir a la Clínica l'Aliança a felicitar el pare. Els homes es van quedar a fora a fumar i elles van pujar fins a la tercera planta, per veure com es trobava la mare. Que es pot passar?, va dir la que anava al davant amb un fil de veu i traient el cap per la porta de l'habitació. Endavant,

endavant, va contestar la mare des del llit, també sense aixecar la veu, encara mig adormida per l'anestèsia. Portaven un ram ben gros i un osset vestit de futbolista. El peluix, l'havien comprat setmanes enrere a Can Palmarola i una que sabia molt de cosir li havia fet l'equip a mida amb els colors del club de futbol del poble. El blanc i el blau. És una cucada, va dir la mare, amb un somriure cansat. Jo dormia dins del bressol de plexiglàs transparent, aliè a tot plegat, fins que aquelles dones em van rodejar i em van destapar amb delicadesa per veure'm bé. És clavat al teu home, eh?, va xiuxiuejar una. El nassarró és ben Soler, va afegir una altra, i així, a poc a poc, com qui busca les set diferències però a l'inrevés, van anar reunint evidències que, efectivament, era fill del meu pare i net del meu avi: els ulls ametllats, les celles ben dibuixades, la forma d'arrufar el front com si estigués capficat... Aquell examen em devia incomodar, perquè vaig començar a somicar i a remoure'm. Mireu quines manetes i quins peuetes, te'ls menjaries, va dir una abans que decidissin tornar-me a tapar amb el llençolet i deixar-me dormir. Es van enretirar a l'altre costat de llit i aleshores van centrar l'atenció en la mare. Quant ha pesat? Et fan mal els punts? Ja se t'agafa al pit? Ella contestava d'esma, potser aclaparada per una maternitat que li havia arribat mentre dormia. Les que ja tenien fills es van posar a parlar dels seus parts, que si fòrceps que si cesària, i una que estava embarassada de poc es va marejar una mica i es va haver d'asseure i demanar un got d'aigua. Van preguntar a la mare si faria llista al Tic-Tac o que els digués què necessitava i ella va dir que ja ho tenia pràcticament tot perquè una cosina que ja te-

nia dos fills i no en volia cap més li havia deixat un llitet, una banyereta, un cotxet i una trona que pràcticament eren nous. Les noies del despatx li havien regalat una canastreta molt completa, i de robeta per a les primeres setmanes també en tenia molta perquè n'havia anat comprant quan els dissabtes baixava a Vic. Si us fa gràcia, potser algun conjuntet per més de cara al bon temps, va suggerir, i totes van estar-hi d'acord, perquè per a nens de tres o quatre mesets ja hi havia cosetes molt divertides: un peto que semblava de texà, samarretes amb estampats molt fàcils de posar i treure i, fins i tot, uns polos amb un escut al pit que eren com de grans.

Llavors va semblar que ja s'ho començaven a tenir tot dit i una de les noies va sortir a demanar un gerro per posar les flors. Una altra es va fixar que a l'habitació hi havia una cadira abatible i, de cop, va caure que l'àvia era morta de feia anys i que la mare tampoc tenia germanes i una mica per compromís es va oferir a quedar-s'hi a dormir a les nits, però la mare li va dir que gràcies i que ja s'hi quedarien les cunyades, la Pilar i la Isabel, una nit l'una i l'altra nit l'altra. També van comentar que quina diferència anar per la privada i poder tenir una habitació com aquella per a ella tota sola.

Després van trucar a la porta i era l'amo del taller on treballava el pare, que venia amb la dona. El pare havia deixat els homes a fora per acompanyar-lo a l'habitació. Portava un montecristo a la butxaca de la camisa i se'l veia orgullós i incòmode a parts iguals.

Les dones dels del futbol van aprofitar per acomiadar-se. L'amo del taller va dir no heu pas de marxar que només hem vingut a treure el cap, però elles van dir

que ja se n'anaven perquè mare i fill havien de reposar. Que, si de cas, ja tornarien un dia de la setmana entrant quan fóssim a casa.

Un cop sols, l'amo del taller i la seva dona es van acostar al bressol i també van enretirar una mica el llençol per veure'm bé. Fa la mateixa carona que el seu pare quan era petit, va dir ella, i ell va contestar en to burleta només faltaria que cardés la mateixa cara que el veí. Ella es va fer l'escandalitzada i va dir-li papa ets de por i tots van riure. La mare va explicar que jo havia pesat tres quilos vuit-cents, que ella es trobava una mica aixafada però bé i que encara no li havia fet la pujada de la llet. Quan ho va haver dit, això darrer, l'amo del taller no va poder evitar que els ulls se n'hi anessin cap als pits de la mare i ràpidament, per canviar de tema, va dir al pare que l'endemà no el volia veure pel taller en tot el dia. El pare va dir que gràcies però que hi aniria una estona al matí perquè havia d'acabar un 127 que corria pressa i van encaixar aquelles mans que sempre feien una mica d'olor d'oli de cotxe, amb el voral de les ungles ennegrides encara que les raspallessin fins a fer-se sang.

La dona de l'amo del taller va fer dos petons a la mare i li va deixar una marca de pintallavis vermell a la galta. Li va dir que li faria portar unes escarrutxes de les més bones que ja tenia encarregades a Can Gargamel. Un cop van ser fora, van coincidir que s'havien portat molt bé i es van quedar una estona en silenci. El pare mirava per la finestra i la mare enlloc.

Què fa en Francesc petit?, va dir llavors el pare, per dir alguna cosa. La mare va dir està tranquil, surt a fumar si vols.

El pare es va passar la tarda fumant a les portes de la clínica, on anaven arribant parents, els de la feina i el veïnat, sobretot cap al tard, quan els tallers, les fàbriques i les botigues tancaven. El felicitaven i li feien broma: ja et planyo, noi, se t'ha acabat dormir d'una tirada o d'aquí quaranta dies ja podeu buscar la parelleta. Els homes solien quedar-se amb ell a parlar de futbol o de feina. La majoria encara portaven els cabells molls perquè s'acabaven de dutxar i s'havien posat camisa. Elles es notava que s'havien arreglat i totes portaven una planta o un detallet embolicat amb una llaçada.

Costa de creure que Clínica l'Aliança de Vic només estigui a 6.137 quilòmetres de distància en línia recta del 273 Oest del carrer Cinquanta-quatre de Manhattan, perquè el que hi va passar aquella mateixa nit sembla que hagués tingut lloc en una altra galàxia.

Celebritats d'arreu del món —actors de somriure enlluernador i una sexualitat voraç; escriptors habituals de les festes més sofisticades de l'Upper East Side; cantants extravagants i de sexualitat premeditadament ambigua; artistes plàstics provocadors, més o menys torturats i cotitzadíssims; magnats del petroli amb fortunes indecents que a mesura que envellien cada cop tenien dones més joves i espatarrants; models d'ambdós sexes de faccions perfectes, cossos esculturals i elegància felina...—, la crème de la crème mundial, feien cua per entrar a la festa d'inauguració de l'Studio 54, mentre jo passava les primeres hores de vida dormint plàcidament al meu bressol, al costat de la mare.

Els pares d'aquella criatura eren Ian Schrager i Steve Rubell, dos nois joves i ambiciosos de Brooklyn. S'havien conegut a la universitat, un estudiant Dret i l'altre Finances, i tenien poc més de trenta anys quan es van convertir en els reis de la nit de Nova York amb un club nocturn situat en un vell estudi del carrer Cinquanta-quatre que havia acollit els platós de la CBS: l'Studio 54.

Carmen D'Alessio va ser, en bona part, responsable que l'Studio 54 es convertís en un club llegendari la mateixa nit de la inauguració, aquell 26 d'abril de 1977. D'Alessio era amiga de Schrager i Rubell, i també relacions públiques de Valentino, amb la qual cosa tenia la tira de contactes entre la jet-set europea i americana. Per a la festa d'obertura de l'Studio 54 va fer, com se sol dir, algunes trucades —concretament, diuen que va enviar cinc mil invitacions entre els VIPs que coneixia—, i aquella nit molts d'ells van fer cap al nou temple novaiorquès de l'hedonisme. Woody Allen, Warren Beatty o Frank Sinatra sembla que ni tan sols van poder arribar a les portes d'entrada de tanta gent que hi havia. Salvador Dalí, Mick Jagger i la seva dona Bianca, Liza Minnelli, Brooke Shields o Donald Trump i la seva flamant esposa Ivana van tenir més sort.

Després d'aquella primera nit en van venir moltes més d'igualmente llegendàries i plenes de glamur, perquè la flor i nata mundial va convertir l'Studio 54 en el seu club preferit. La diversió no semblava tenir-hi límits: sexe desenfrenadament festiu a les antigues llotges i, de fet, a qualsevol racó; drogues a mansalva, i, és clar, música disco, llums de colors, purpurina i espectacles dignes d'un teatre de Broadway que omplien de màgia

la pista de ball, on tothom, tingués l'edat que tingués, se sentia eternament jove.

En algun lloc he llegit que Rubell es passejava amb un ostentós abric amb les butxaques carregades de drogues i feixos de bitllets i que era ell qui decidia a caprici qui podia entrar al local i qui no. A l'afortunat, perquè era dolorosament guapo, extravagant o sexy, se li obrien les portes del cel i podia ballar sota una pluja de confeti amb John Travolta, Donna Summer, Elton John, Al Pacino, Liz Taylor o Cher, veure Bianca Jagger sobre un cavall blanc o compartir barra amb velles glòries de Hollywood com Bette Davis o Gloria Swanson. Andy Warhol podia decidir retratar-lo i emportar-se'l a The Factory; Truman Capote, explicar-li algun rumor verinós de l'Upper East Side; Yves Saint-Laurent o Karl Lagerfeld, convertir-lo en model de fama internacional.

Era com si sota els llums de neó de l'Studio 54 tothom pogués ser qui volia ser o qui era realment. Homosexuals i trans no calia que s'amaguessin per por de ser insultats o apallissats, com sovint encara els succeïa també als carrers de Nova York, malgrat que ja havien passat gairebé deu anys de Stonewall.

Per a mi, l'Studio 54 és com una d'aquelles estrelles que els astrònoms descobreixen quan ja s'han extingit, perquè la llum que feien segueix viatjant per l'espai malgrat que faci milers d'anys que s'han apagat. Una estrella que t'il·lumina encara que ja faci temps que és morta.

Jo vaig descobrir l'Studio 54 a través del cinema, gràcies a la pel·lícula homònima de Mark Christopher estrenada el 1998, quan feia poc més de vint anys d'aquella

mítica inauguració —també del meu propi naixement, és clar— i aquelles nits divinament salvatges ja eren llegenda. El film va tenir molt males crítiques i va ser un fracàs de taquilla, però a mi, que aleshores vivia a Granollers, em va fascinar tant que el vaig anar a veure al cine tres vegades en una mateixa setmana.

La música, els llums de colors, la bola de mirallets, el confeti, els cambrers de cossos esculturals vestits únicament amb uns shorts minúsculs, la gent sofisticada, transgressora i interessant... Recordo que, assegut a la butaca tot sol, no tenia la sensació d'estar veient una pel·lícula sinó d'estar-la vivint. M'envaïa la nostàlgia. Sí, nostàlgia. Com podia ser que sentís nostàlgia d'unes nits que, evidentment, no havia viscut? Potser és que l'Studio 54 tenia tot el que jo li demanava a la vida i la vida encara no m'havia començat a donar. Per començar, un home guapo com Shane O'Shea (Ryan Phillippe). Em posava tan calent amb aquells llavis carnosos, els cabells rossos i rinxolats i, sobretot, aquell cos fibrat i ple de purpurina... Em passava tota la pel·lícula excitat i, després, durant dies protagonitzava les meves fantasies eròtiques. I això que a la versió que va arribar a les sales de cinema s'havia eliminat una escena en què Shane fa un petó a Greg Randazzo (Breckin Meyer). El productor, Harvey Weinstein, aleshores a Miramax, va fer molt més que això. Sense dir-l'hi al director, va encarregar a un grup de guionistes que reescrivessin la trama per fer-la, diguem-ne, més heterosexual. D'aquesta manera, Shane va passar de fer-se un petó amb Greg a enamorar-se de Julie Black (Neve Campbell), que és molt mona però, és clar, per a mi no hi ha comparació. Tinc

entès que Christopher va negar-se a rodar les noves escenes que hi volia incloure Weinstein, però com que aquest l'amenaçava amb acomiadar-lo va acabar abaixant el cap. Malgrat tot, no se li va permetre entrar a la sala de muntatge, on finalment es van eliminar, per massa marietes, trenta-sis minuts de pel·lícula que figuraven en la primera versió del film i se n'hi van afegir vint-i-cinc de nous i perfectament heterosexuales. El resultat, com sol passar amb les històries censurades i, per tant, manca des d'autenticitat, va ser un desastre. Amb les vides passa exactament el mateix.

Però el desig, ai el desig. No se sap com, en els anys següents l'escena del petó gai entre Shane i Greg es va filtrar a Internet, i tot i que Miramax va fer-la desaparèixer, o potser precisament per aquesta raó, va acabar convertint-se en una mena de llegenda per als amants del cinema gai. Espereu, que encara queda un darrer gir argumental. El 2008, Christopher va assistir a un festival de cinema LGTB on en honor seu es projectava *Studio 54*. Havien passat deu anys des de l'estrena de la pel·lícula, i després de tornar a veure en pantalla gran aquella història adulterada i mutilada va decidir fer-li justícia i intentar recuperar-ne el muntatge original. Aquest cop va aconseguir el permís de Miramax, ja sense Weinstein, així com dels actors del repartiment. El 2015 aquesta nova versió de *Studio 54* es va projectar a la Berlinale, i sense ser un gran èxit —encara avui en dia poques pel·lícules de temàtica homosexual ho són—, va obtenir molt més bones crítiques.

Holguín era per a mi —ja en aquells dies un adolescent— el tedi absolut. Poble xato, comercial, quadrat, absolutament mancat de misteri i de personalitat; poble xafogós i sense cap racó on es pogués prendre una mica d'ombra ni cap lloc on un pogués deixar lliure la imaginació. El poble s'aixeca enmig d'una esplanada desoladora, coronat a la fi per una lloma pelada, la Loma de la Cruz, anomenada així perquè al capdamunt s'hi alçava una enorme creu de formigó armat; la lloma té nombroses escales, també d'aquest formigó, que condueixen a la creu. Holguín, dominat per aquella creu, a mi em semblava un cementiri; una vegada en aquella creu va aparèixer un home penjat. Jo veia Holguín com una immensa tomba; les seves cases baixes semblaven panteons castigats pel sol.

El meu era un poble sense gràcia ni llums de neó ni purpurina. Un poble on tampoc hi havia petons entre dos homes, o si n'hi havia eren clandestins. On Déu ja no pintava gran cosa, és cert, i tampoc es podien invocar les lleis de la dictadura per frenar els esperits lliures. Franco era mort i l'Església principalment cosa de velles, però al poble la dictadura del tothom era la que governava les nostres vides. Ho fa tothom. Tothom ho sap. Tothom ho diu. Tothom en va ple. Has de fer com tothom. No ho facis o tothom se'n riurà de tu. Però qui collons és tothom? Tothom és tothom i no és ningú. Sigues tothom i no siguis ningú. Però jo no era com tothom i sempre he volgut ser algú, i això, abans de saber ben bé per què, vaig intuir que seria un problema.

Per als meus pares, la vida era com una d'aquelles velles cançons que sempre has sentit cantar a casa i has après sense voler. Fins i tot encara que n'odiessis la melodia. Una cançó d'aquelles que se't fiquen al cap i aca-

bes cantant de cor, sense parar-te a pensar què diu la lletra exactament. A casa, fèiem moltes coses d'una determinada manera perquè ho feia tothom, o, com a mínim, perquè els avis ja les havien fet així, i segurament també els besavis, i fins i tot més enrere, sense parar-nos a pensar que potser, i dic potser, a la meva família feia dècades o segles que reiteràvem els mateixos errors. Per exemple: ens obligàvem a viure en aquell poble, en aquell carrer, en aquella casa. Sí, la casa era molt important per a la meva família.

Un casalot del 1718, segons el que hi ha gravat a la llinda de pedra de l'entrada. A la planta principal, té quatre dormitoris i dos banys. Una cuina massa petita i un rebost massa gran. Un menjador per als dies de cada dia a la part del darrere i un de gran per als dies de festa, comptadíssims, a la part del davant. Encara que és una casa antiga, un cop a dins no t'ho sembla. Fa l'efecte d'una casa passada de moda, però no antiga. Als anys setanta es van tancar els sostres originals amb plaques de guix perquè deien que així hi feia menys fred i les pesades portes de roure van ser substituïdes per unes de fullola i vidre groguenc sense cap personalitat. El mobiliari original també va ser progressivament reemplaçat: quan es van casar els avis, per fòrmica; vint anys després, quan ho van fer els pares, per uns mobles contraxapats de fusta lacada i fúnebre que als setanta eren moderns.

A peu de carrer, on jo sempre hi vaig veure el garatge i el taller del pare, antigament hi havia hagut les corts del bestiar. Primer, de vaques lleteres, i més tard, de porcs. Per la part del darrere, se surt a un pati enllo-

sat amb un pou al mig on quan era petit tenia prohibit acostar-me, i d'on el pare treu l'aigua per regar l'hort amb una bomba. Els avis també hi tenien un conillar i un galliner, però quan jo vaig néixer feia temps que havien anat a terra. Penjada a la paret hi ha una cistella de bàsquet que un any em van portar els Reis i que no vaig fer servir mai. El pati està tancat amb una tela metàl·lica, suposo que per evitar que s'escapés el bestiar quan n'hi havia. Una porta, també de tela metàl·lica, dona accés a l'hort.

La casa ha passat d'hereu a hereu i cadascun l'ha adaptada als seus temps i a les seves necessitats. Com si la casa s'adaptés als seus somnis i il·lusions, quan, en realitat, a mi em fa l'efecte que era a l'inrevés i que els límits de qual·sevol aspiració de les persones que hi vivien eren per força aquelles quatre parets.

Del pis de sobre en dèiem «dalt més alt» i eren les golfes. De petit, també tenia prohibit pujar-hi amb l'excusa que era ple de pols i de trastos i m'embrutaria i em podia fer mal, però a mi m'agradava escapar-m'hi d'amagat i tafanejar entre armaris plens de roba passada de moda, calaixeres a rebentar de quaderns escolars del meu pare o del seu pare... A dalt més alt, també hi havien anat a parar tots els mobles vells: calaixeres de no-guera plenes de pols, armaris de tres cossos atapeïts de roba de llit arnada, capsos plenes de llibretes de la caixa d'estalvis amb imports que ja havien estat gastats, resultats d'analítiques i radiografies de persones que feia anys que eren mortes... Era com si, a casa, no es llencés mai res, no es fes foc nou. Tota aquella roba, tot aquell paper i tota aquella fusta constituïen el pes de la tradició,

i de vegades, quan estava estirat al llit amb els ulls clavats al sostre, pensava que un dia s'ensorraria i ens esclafaria a tots.

No vaig conèixer l'avi Soler, però la mare em va explicar que va morir feliç, sabent que jo existia. L'avi va morir quan la mare estava embarassada de set mesos, convençut que jo seria un nen i que, per tant, la casa tindria un hereu. De fet, es veu que quan era petit l'àvia sempre em deia «l'hereuet». De vegades és com si me'n recordés d'ella, i em sembla veure-la fent-me jerseis o presumint de mi entre el veïnat, encara que també va morir quan jo tenia tres anys i suposo que m'ho imagino perquè m'ho han explicat mil vegades.

Les velles del veïnat, quan era petit, també em deien que era clavat a l'avi Soler. De vegades deien que tenia els seus ulls i d'altres el nas o la manera de riure, i a mi m'horroritza pensar que feia cara de vell. Un dia l'hi vaig explicar a la mare i ella va treure uns àlbums de fotos en blanc i negre que jo no havia vist mai i em va ensenyar una imatge esgrogueïda d'un jove guapo vestit de soldat. Després una altra d'ell mateix però una mica més gran, mudat i agafat de bracets d'una noia vestida de negre i amb un ram a la mà. Eren de l'avi, de quan feia el servei i de quan es va casar. Llavors no m'ho semblava, però certament, a mesura que m'he anat fent gran, cada cop m'hi he anat assemblant més. Físicament, vull dir. Com també m'assemblo al pare, per descomptat. En una foto feta a la platja, ell deu tenir poc més de vint anys, som clavats. De fet, és com

si aquell jove de mirada seductora i que endevino ple d'il·lusions i ganes de menjar-se el món s'assemblés més a mi que a ell mateix pocs anys després. O, dit d'una altra manera, m'agrada pensar que soc el que hauria pogut ser el pare si no hagués deixat que el pes de l'herència l'anés derrotant. Però al poble, ja se sap, sempre era millor perdre com tothom que guanyar en solitari.

La semblança amb el pare i amb l'avi en alguns moments m'ha arribat a obsessionar. Encara ara, quan em miro al mirall, de vegades em fa l'efecte que aquesta cara que hi veig no és del tot meva. O, en tot cas, que és una cara que també va ser del pare, que abans havia pertanyut a l'avi, i possiblement, si reculés una mica més, també a l'avi d'aquest. Una cara que m'hi ancorarà per sempre més, perquè, encara que m'hagi allunyat d'aquella casa, mai em podré deslliurar d'aquesta cara. Una cara que comporta un seguit d'obligacions i que no es pot fer servir a la babalà.

De tant en tant, per exemple l'endemà d'una nit de sexe amb un, dos o tres desconeguts, quan arribo a casa, em dutxo i em miro al mirall, per un instant no puc evitar sentir-me avergonyit. Em miro directament als ulls i penso que estic traint aquesta cara. Com si no fos digne de tenir-la. És absurd, ja ho sé, però és així.

Una casa, una cara i un nom, sobretot un nom. Por-to el mateix nom que el pare i que el seu pare, i segurament si tiréssim enrere hi ha hagut altres homes de la família que també s'han dit Francesc Soler. Per tant, tampoc es pot dir que sigui del tot meu, aquest nom. O només meu o meu en exclusiva. És més aviat com si fos un nom compartit, perquè pel fet que sigui meu no

ha deixat de ser seu. Enteneu-me: quan jo vaig néixer i em van posar Francesc Soler no em vaig apropiari completament d'aquest nom ni els qui el portaven en van ser desposseïts. No el vaig heretar. Senzillament, vaig passar a formar part de tot un grup d'homes que ens diem Francesc Soler: el meu avi, el meu pare i altres homes de la família, però també molts més del passat, present i futur que ni tan sols conec.

Per exemple, el doctor Francesc Soler i Romagosa, a qui el portal Top Doctors descriu com un reputat especialista en traumatologia, expert en el tractament de la patologia articular de genoll i espatlla. A *El Miragall*, que és el butlletí municipal de Vilanova de Castelló, llegeixo que «el xiquet castelloner Francesc Soler López ha quedat en segon lloc en la classificació general de ciclisme 2019 de la província de València en la categoria principiant de segon any». La notícia va acompanyada d'una sèrie de fotografies d'aquesta jove promesa del ciclisme, i qui la signa no es pot estar d'acabar el text dient: «Sols ens queda felicitar Francesc i encoratjar-lo perquè segueisca amb aquest esport que l'apassiona; de segur que són els primers premis d'una llarga llista que l'espera. Enhorabona, Francesc!». Navegant per la xarxa he trobat també un parell de pintors que es diuen Francesc Soler. Un, Francesc Soler Claveras, pintor i gravador barceloní. L'altre, Francesc Soler Bagué, empordanès, nascut a Begur i resident a Torroella de Montgrí. A Ràdio Manresa, l'11 d'octubre de 1955, Francesc Soler i Mas va iniciar les emissions d'*Aires de Catalunya*, un programa sobre el món sardanista. A Martoró, Francesc Soler i Canon va ser president fundador

i president d'honor de l'Associació de Veïns Les Santes-Escorxador.

Si reculo una mica més en el temps, Francesc Soler també és un dels grans noms de l'escenografia. El web del Museu d'Art de Sabadell parla de Francesc Soler Rovirosa en aquests termes: «És considerat el màxim representant de l'escenografia realista a Catalunya. Va iniciar la seva formació a la Llotja i als tallers dels escenògrafs Josep Planella, Fèlix Cagé, Lluís Rigalt i Marià Carreras. Dues estades a París, el 1857 i el 1862, li van servir per perfeccionar els seus dots artístics [...] sens dubte allò que va marcar profundament les seves realitzacions fou l'estada al taller parisenc de Cambon i Thierry (1862-1869). Aquest taller, el més important i cèlebre, treballava per a l'Òpera de París. La gran destresa de Soler i Rovirosa el portà a encarregar-se de la secció de dibuix i perspectiva. Precisament el seu encertat ús de la perspectiva i del *trompe-l'oeil* caracteritzen la seva obra, que entronca clarament amb el naturalisme francès. En retornar a Barcelona el 1869, s'associà amb Francesc Pla i Vilà (1830-1887) per crear la raó social Soler i Pla, que obrí taller al Circ Barcelonès. D'aquí en endavant la seva trajectòria fou imparable: treballà per al Circ Barcelonès, per al teatre Principal, per al teatre de Reus, per al teatre Principal de Saragossa, per al Liceu... Aquesta abundància de produccions responia, com molt bé explica Lluís Labarta, a la seva gran categoria com a artista i a la seva capacitat de treball. Soler i Rovirosa no només pintava decorats sinó que també es feia càrrec del disseny del vestuari dels personatges».

L'il·lustre Francesc Soler i Rovirosa té, fins i tot, un monument dedicat a l'espai públic, i no pas en un carreró qualsevol d'un poble de mala mort sinó a la Gran Via de les Corts Catalanes de Barcelona, entre rambla Catalunya i passeig de Gràcia. Al web Pobles de Catalunya expliquen que «l'escultura va ser realitzada per Frederic Marès l'any 1930. Consta d'un pedestal on hi ha un medalló amb l'efigie de l'artista, damunt del qual reposa una figura femenina nua, amb una simbòlica rosa a la mà, feta en marbre blanc. És la típica imatge noucentista, de formes suaus i d'una serenitat clàssica, i es considera l'obra de consagració de l'escultor gironí».

A Barcelona també hi ha una casa Francesc Soler, concretament al número 10 del carrer Gravina, entre Pelai i Tallers, a tocar de la plaça Universitat. «Edifici dels anys 1896-1897. Consta de planta baixa i cinc pisos. La façana es veu flanquejada pels eixos verticals que formen les galeries laterals, tancades amb ferro i vidre, que es contraposen amb l'horitzontalitat definida pels balcons correguts. Les obertures s'emmarquen amb pilastres alineades amb les mènsules que suporten les llosanes, excepte les del pis superior, coronades amb frontons», llegeixo al mateix web. Es tracta del típic edifici residencial de l'Eixample barceloní que es defineix com a eclèctic i es fa notar: «Si observem el projecte original, de l'arquitecte Ubaldo Iranzo (Barcelona, 1854-1923), podem veure que el coronament es va alterar en el projecte final». Dic que a Barcelona hi ha una casa Francesc Soler i no és del tot exacte perquè, de fet, n'hi ha dues. Tot mirant de saber per què l'edifici d'Iranzo del carrer Gravina es coneix com a casa Francesc Soler des-

cobreixo al web de Barcelona Modernista un segon edifici conegut amb el mateix nom. Es tracta d'un immoble més modest, podríem dir que humil, ubicat al carrer Olivera número 8, en ple barri del Poble-sec, una construcció de façana estreta i una alçada de cinc pisos. Està datada al 1912 i Josep Graner i Prat hi figura com a mestre d'obres.

També hi va haver un Francesc Soler polític i empresari força rellevant. «Francesc Soler i Puigdollers fou un industrial filador i tintorer i polític nascut a Terrassa el 1866. Va formar part de l'empresa familiar Filats i Tints Soler juntament amb els seus germans Maurici i Santiago Soler i Puigdollers», llegeixo al web que recull la memòria de la Mancomunitat de Catalunya, on s'explica que com a president de la Cambra d'Oficis de Comerç i Indústria de Terrassa «va haver de fer front a la crisi provocada per la Primera Guerra Mundial i va sol·licitar al president del Consell de Ministres el manteniment de la neutralitat». També que «estigué vinculat al Partit Liberal» i va fer el salt a la política fent de regidor a l'Ajuntament de Terrassa i de diputat a la Diputació de Barcelona.

Tres-cents anys abans del meu naixement, un Francesc Soler ja excel·lia en el camp de la música sacra. Llegeixo a enciclopèdia.cat que aquest Francesc Soler del qual no sabem el segon cognom «actuà com a mestre de capella de l'església parroquial de Reus. El 1675 competí amb Pasqual Fuentes per la plaça de mestre de capella de la catedral de València, però perdé. El 1682 guanyà la de la catedral de Girona, que exercí fins a la mort».

Per tant, comparteixo nom amb dues cases, un traumatòleg, un ciclista, dos pintors, un sardanista, un periodista, un escenògraf, un polític i empresari, un músic missaire i imagino que un munt d'altres homes més o menys anònims. Tanmateix, pel que sembla, no hi ha cap Francesc Soler que hagi deshonrat aquest nom nostre com se suposa que he fet jo. No he trobat cap web que parli de cap Francesc Soler delinqüent, estafador, lladre de bancs, traficant de drogues, assassí en sèrie o violador. Bé, tret de mi, és clar.

Francesc Soler. Aquest nom jo l'havia deshonrat eternament. L'havia convertit en moneda corrent entre gent baixa. L'havia arrossegat pel fang. L'havia lliurat a unes bèsties perquè el convertissin en una cosa brutal, i als imbècils perquè el transformessin en sinònim de follia. El que vaig patir llavors, i encara pateixo, no hi ha ploma que ho pugui escriure ni paper que ho pugui registrar.

En aquella època, finals dels setanta i principis dels vuitanta, tots els pares eren iguals. Feien la mili, es casaven, treballaven molt i jugaven a futbol fins que el menisc o el mal d'esquena els deia prou i després el miraven a la tele. Feien el cafè amb un raig de conyac al bar i fumaven Marlboro, Winston o Ducados i, quan es feien grans, alguna fària.

Els pares eren els amos del garatge, del taller que tota casa tenia i de l'hort, en cas que n'hi hagués, i es des preocupaven completament de la resta, especialment de la cuina, que no solien trepitjar mai —a les mares no els hauria agradat que hi entressin perquè aquell era

l'espai més sagrat del seu regne domèstic—. Els pares, de fet, no hi eren gairebé mai, a casa. Físicament, vull dir. Una mica com el Déu que t'ensenyaven a la catequesi. Però encara que no el veiessis en notaves la presència —la roba de treballar estesa, les burilles de les cigarretes al cendrer, els *Mundo Deportivo* apilats al reuister—, li podies adreçar peticions i, sobretot, n'havies de témer la ira.

Els pares només feien de pares els diumenges a la tarda i si et ficaves en un bon merder. Per a la resta, hi havia les mares. Elles sí que hi eren sempre i s'ocupaven pràcticament de tot, encara que feien veure que aquells pares invisibles n'estaven al corrent i que si no sabien ni quin curs feies era perquè tenien molta feina, però si no estudiaves i suspencies «ja t'arreglarà ton pare». Bé, n'hi havia de pitjors. Els mantes, els alcohòlics i els maltractadors. De fet, no ser un manta, un alcohòlic o un maltractador els convertia ja, automàticament, en bons pares i, per tant, en bons marits. Era una qüestió de mínims i una cosa anava lligada a l'altra.

Mentiria si digués que el pare va intentar inculcar-me la seva manera d'entendre la vida o, com tants altres, em va voler convertir en una projecció d'ell mateix, en una segona oportunitat que li permetés assolir els seus somnis, ja fos ser futbolista de primera o advocat. Tot el contrari. Un cop plantada la llavor, el pare es va limitar a deixar que la natura fes el seu curs i que jo cresqués i sabés arrelar en aquell pam de terra que un dia seria meva sense que ningú me n'ensenyés, suposo que per pur instint de supervivència. M'imagino que va pensar que només li calia regar i esperar que la planta es fes

gran i donés fruits. Malgrat que era un horticultor experimentat, ni tan sols va pensar que em calgués un aspre per arrepenjar-m'hi quan encara era massa tendre per enlairar-me sol, i així evitar que una ventada em vinculés.

Per la banda del darrere, totes les cases del nostre carrer tenien un hort, un rectangle de terra de poc més de setanta metres de llarg per set d'ample. Entre els horts no hi havia cap paret ni tanca. Cadascun tenia un caminet de terra a la banda dreta que discorria paral·lel a l'hort, des dels patis i fins al capdavall, i que servia de separació. A còpia de trepitjar-lo, era dur com una pedra i tothom sabia on començava el seu tros i on acabava. Al capdavall dels horts hi havia un espès canyissar que no era de ningú, d'on tot el veïnat tallava canyes per fer els aspres i que quan era petit marcava el final del poble. Més enllà només hi havia camps, però al cap dels anys, jo ja no vivia al poble, hi van construir una urbanització de cases unifamiliars i una residència de vells.

A casa, els menjars depenien de l'hort. L'hort era el que manava, de fet. A l'època dels enciams, vinga menjar amanides. Cada dia n'arrencàvem un. La mare hi posava pastanaga, ceba i tomàquet, tot acabat de collir. De pèsols, mongeta tendra i faves n'hi havia per donar i per vendre. Quan era petit m'agradava ajudar a collir-ne i després treure els pèsols i les faves de les tavelles. N'omplíem bosses i ho congelàvem per a l'hivern. El rebost també era ple de pots de tomàquet con-

fitat i de coliflor en vinagre. Les patates, les cebes i els alls els guardàvem a baix, on abans hi havia les corts, perquè era el lloc més fresc de la casa i així no es grillaven.

El pare es passava moltes hores a baix a l'hort. Cada tarda, menys a l'hivern, que el dia s'escurça massa, quan tornava del taller baixava a l'hort i s'hi estava fins a l'hora de sopar. Fangava, plantava, adobava, regava, ensulfatava, collia. Sempre hi ha feina, a l'hort, deia. No sé si realment li agradava tenir l'hort o senzillament és que era incapaç d'imaginar-se què faria amb aquell espai i aquell temps que eren casa seva i la seva vida si no n'hagués tingut. Era una mica com ser pare.

Les obligacions que implicava l'hort eren només una petita part de tota una sèrie d'horaris, normes i rutines que sense saber ben bé per què calia complir al peu de la lletra. Suposo que, per als meus pares, eren com un esquelet que els mantenia drets. O, ben pensat, com una cuirassa o una closca endurida que els protegia de la resta, però que al mateix temps també els n'allunyava. Els penso durant aquells anys i els veig com si fossin cargols, arrossegant sempre la casa i replegant-se davant el mínim indicatiu de perill o d'emoció. I jo els tenia reservades altes dosis de perill i d'emoció. *Sempre he cregut que la meva família, incloent-hi la meva mare, em considerava un ésser estrany, inútil, atabalat, sonat o embogit, fora de context de les seves vides. Segurament tenien raó.*

L'única casa del veïnat que no tenia hort era la de la Flora, just a la nostra esquerra, paret per paret. Ella hi

tenia un jardí exuberant que a mi em semblava màgic i ple de misteri. La Flora era nascuda al poble, però com que havia marxat a viure a fora durant més de vint anys la tractaven com a una forastera o, encara pitjor, com a una traïdora.

Els qui marxen del poble sempre són mal vistos. Com si quedar-s'hi fos una mena d'acte de responsabilitat col·lectiva i fugir-ne i perseguir els somnis, un acte egoïsta que perjudiqués el veïnat. Paradoxalment, tampoc s'accepten les tornades, especialment de les dones. Les poques de l'edat de la mare que van marxar a Barcelona a estudiar i van fer-hi carrera sempre van ser assenyalades quan van tornar al poble. El veïnat mai els perdonaria aquells anys de disbauxa universitària a la ciutat, real o imaginada, a recer de les mirades indiscretas des de darrere les cortines. Els qui havien fet les maletes i s'havien endut la família lluny per començar de zero amb la promesa d'una bona feina i a qui els plans no havien sortit com esperaven, i havien hagut de tornar arruïnats i desil·lusionats i refugiar-se a casa el sogre o el germà gran, eren acollits pel poble amb una satisfacció mal dissimulada. Ja es veia a venir. Els pocs que havien viscut dècades a l'estranger i havien fet fortuna i un cop grans i malalts, per aquell enyor de la pàtria petita que senten els moribunds, decidien tornar a morir al poble tampoc s'escapaven de les crítiques a bars i perruqueries. Com si haguessin emmalaltit per haver marxat del poble o la vellesa fos un càstig per haver abandonat els seus.

En el cas de la Flora hi havia una mica de tot. De molt jove havia marxat a Barcelona per estudiar per a bibliotecària i ja no havia tornat mai més al poble.

Es va casar amb un professor i poeta molt més gran que ella i no van tenir fills. Quan els pares d'ella van morir, va fer tapiar les finestres i va tancar la casa. De l'hort, se'n va fer càrrec un veí. El temps va anar passant, i quan hi passava per davant tothom deia quina pena aquesta casa tancada i barrada, si ho veiessin els avis... I un bon dia les finestres ja no estaven tapiades i hi havia un camió de mudances aparcat a l'entrada. Quan la Flora va tornar al poble, el seu home ja estava molt malalt i, tot i que es va morir pocs mesos després d'instal·lar-s'hi, encara va tenir temps de passejar per aquell fabulós jardí que va generar tants odis i incomprensió entre el veïnat.

De tot això, és clar, me'n vaig assabentar anys després, perquè jo aleshores era petit, i encara que, de tant en tant, caçava al vol algun comentari entre la mare i les veïnes, no entenia res. El cas és que quan la Flora es va instal·lar al poble va semblar que el veïnat la rebia amb els braços oberts. De seguida es va saber que el seu home estava molt malalt; per tant, calia ser compassiu. També va jugar a favor seu el fet que vingués a treballar a la biblioteca del poble, perquè als veïns, que no haurien tolerat que els mirés per sobre de l'espatlla pel fet d'haver-se casat amb un poeta, els feia l'efecte que en certa manera era la seva empleada. Tu rai, et paguem perquè t'estiguis allà a la biblioteca ben calenta, era una cosa que, mig en broma, s'havia sentit dir més d'una vegada els matins freds i humits d'hivern, i llavors la Flora somreia i pensava que en sou de podrits.

Però aquesta aparent lluna de mel amb els veïns es va acabar el dia que en Quimet, el veí que es feia càrrec

de l'hort de la Flora sense pagar-ne ni cinc per l'ús de la terra, es va presentar a casa seva per confirmar que, encara que hagués tornat al poble ja feia unes setmanes, ell podria seguir fent i desfent a l'hort.

Ni tu ni el teu home hi enteneu res oi?, li va dir en Quimet, tot fent-se el simpàtic però en aquell to de suficiència que de vegades gasten cap als estudiosos els qui tot ho han après a la universitat de la vida. La Flora el va fer seure, li va servir una copa de conyac i, amb bones paraules, li va dir que no, que un cop hagués collit la verdura i arrencat les patates d'aquell any havia de deixar lliure la terra perquè la il·lusió del seu home i d'ella mateixa era fer-hi un jardí.

—Des d'aquell dia, per a aquest veïnat, soc una estirada, una pocavergonya, una tocada de l'ala o, directament, una mala sort —em va explicar un dia la Flora, divertida, mentre preniem una llimonada asseguts en una manta estesa sobre aquella gespa suau i mig salvatge, amb clapes de margarides i pixallits, que cobria tota la terra on durant anys en Quimet hi collia patates, mongetes i tomàquets, com si fos seva.

La Flora també hi havia fet plantar arbres que al cap de pocs anys ja feien una bona ombra. Hi havia una noguera que de seguida es va fer molt grossa, un cirerer que no va donar mai cireres però feia unes flors molt boniques, una prunera i un parell de roures. Just al mig del jardí, un roserar de forma circular que a la primavera es tenyia tot de colors, i aquí i allà, parterres de flors que variaven depenent de l'època de l'any: pensaments, prímulas, petúnies, flor de seda... També hi havia plantes aromàtiques: menta, romaní, espígol, fari-

gola, tarongina, marduix, sajolida i marialluïsa, i un espai per a les tulipes, els gladiols i les dàlies, que, com un miracle, cada primavera tornaven a sortir. El que menys m'agradaven eren els crisantems que hi havia plantats just a l'entrada del jardí, perquè encara que omplien de color la tardor són una planta de cementiri i em feien basarda.

A tocar del canyissar, a l'ombra de la noguera, la Flora també hi tenia un joc de taula i cadires de bambú on moltes tardes s'asseia a llegir i, algunes nits d'estiu, hi feia sopars amb convidats de fora, a la llum de les espelmes, que intrigaven tot el veïnat.

Només ens separava un caminet de dos pams de terra d'aquell espai propici per al desig i la poesia, ple de colors i perfums incitants, ombres i equívocs. Per als meus pares aquella terra pensada únicament per al joc i el gaudi era una terra malbaratada. Potser també intuïen, sense ser-ne del tot conscients, la temptació i el perill que conté tot jardí... El jardí del Paradís, el jardí prohibit, el jardí d'Eros i Afrodita.

Ja han nascut les tulipes que vaig ajudar a plantar a la Flora abans de l'hivern! Aquest matí, m'ha cridat i m'ha ensenyat les fulles, que tot just acaben de sortir de terra, i m'ha explicat que d'aquí una setmana estaran florides! A mi, les tulipes m'agraden més que els gladiols i els clavells. Crec que després de les dàlies, que són les meves flors preferides, ja venen les tulipes, encara que les roses, sobretot les grogues, també les trobo molt maques quan són només poncelles.